

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
PUSIAU NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2022-12-23 Nr. TP-11

Vilnius

Posėdis įvyko 2022 m. gruodžio 13 d. 13 val. pusiau nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, Tarybos nariai – doc. dr. Rimantas Astrauskas, Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Ona Drobėlienė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Vaida Kasparavičienė, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Loreta Sungailienė, dr. Žilvytis Šaknys, dr. Skaidrė Urbonienė, Jonas Vaiškūnas, Tarybos administracijos darbuotojai – dr. Audronė Daraškevičienė, dr. Jolita Eidikonienė, Rimantė Galinienė, Gintaras Skamaročius, Valdas Voveris, Asta Žernienė.

Kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl LKT sprendimų 2023 m. remti programos „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas“ projektus;
2. Dėl atmintinų Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos) ir Žirgo metų įgyvendinimo 2023 metais planų;
3. Dėl 2023 metų EKG veiklos plano;
4. Dėl dalyvavimo LR Seimo Pilietinio dalyvavimo ir bendruomeniškumo skatinimo laikinosios grupės nuotoliniame posėdyje, skirtame savivaldybių ir bendruomeninių organizacijų įsitraukimui į etninės globos plėtrą klausimams;
5. Dėl siūlymų didinti Kultūros ministerijos skiriamų premijų už tradicinės kultūros puoselėjimą ir skleidimą skaičių, įsteigti Vyriausybės skiriamą Norberto Vėliaus premiją;
6. Dėl Žemaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos siūlymų tikslinti nematerialaus kultūros paveldo vertybių teikimo Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo sąvadui sąlygas;
7. Kiti klausimai.

D. Urbanavičienė pristatė darbotvarkę, siūlydama įtraukti papildomą klausimą dėl EKGT strateginio veiklos plano ir EKGT 2023 metų smatos projektų tvirtinimo. L. Sungailienė paprašė klausimą „Dėl Žemaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos siūlymų tikslinti nematerialaus kultūros paveldo vertybių teikimo Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo sąvadui sąlygas“ aptarti posėdžio pradžioje. Pasiūlytiems pakeitimams pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Žemaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos siūlymai tikslinti nematerialaus kultūros paveldo vertybių teikimo Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo sąvadui sąlygas.

D. Urbanavičienė informavo, kad 2022 m. gruodžio 6 dieną vykusiame Žemaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos posėdyje buvo atkreiptas dėmesys, kad kai kurios į Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo sąvadą (toliau – Sąvadas) įtrauktos vertybės įvardytos kaip lokalinės, nors jos būdingos platesnei teritorijai, visam regionui. Todėl regioninė taryba siūlė koreguoti jau patvirtintas Sąvado vertybes nurodant platesnę geografinę apibrėžtį. Pvz., Sąvade esanti Kurtuvėnų Užgavėnių tradicija galėtų apimti visos Žemaitijos Užgavėnių tradiciją, nes Užgavėnės plačiai švenčiamos ne tik Kurtuvėnuose, o ir daugelyje kitų Žemaitijos vietovių – Plateliuose, Grūšlaukėje, Salantuose ir t.t. Tada nereikėtų kiekvieno krašto kultūrininkams rengti atskiros paraiškos tai pačiai tradicijai pristatyti. Kitas žemaičių pastebėjimas – būtų geriau, kad paraiškas rengtų ne mažų kultūros centrų specialistai, o EKGT. Dėl pastarojo siūlymo D. Urbanavičienė suabejojo, nes EKGT tam neturėtų pajėgų, per mažai bendrauja su vietos bendruomenėmis.

V. Jocys pridūrė, kad Žemaitijoje klausimas kyla ne tik dėl Užgavėnių, bet ir dėl Velykų būgnų bei kitų tradicijų teikimo Sąvadui. Kol kas yra taip, kad paraišką pateikia aktyvesnė ar daugiau resursų turinti bendruomenė. Būtų prasminga, kad būtų žvelgiama plačiau ir tradicijos, kurios būdingos visam regionui, būtų įvardijamos kaip viso regiono tradicijos.

L. Sungailienė paaiškino, kad Sąvadas kaip informacinė sistema yra rengiamas pagal KM patvirtintus Sąvado nuostatus, o vertybių vertinimo ir įtraukimo procesas vykdomas vadovaujantis UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo konvencija ir jos įgyvendinimo gairėmis. Remiantis šiais dokumentais ir bendrosiomis UNESCO konvencijos nuostatomis, jeigu bendruomenės sutaria ir nori teikti jungtinę paraišką, tokia galimybė yra. Sąvade jau yra tokių jungtinių vertybių pavyzdžių (pvz., naminio alaus gamybos tradicija Kupiškio ir Biržų kraštuose). Yra galimybė ir prisijungti prie jau į sąvadą įrašytų vertybių, tačiau reikalingas visų teikėjų (teikiančių savivaldybių, organizacijų, bendruomenių, institucijų) tarpusavio susitarimas. Jeigu kurtuvėniškiai sutiktų, būtų įmanoma praplėsti Užgavėnių tradicijos aprėptį Sąvade, įjungiant daugiau vietovių – nurodant kiekvienos prisijungiančios vietovės ar arealo tradicijos savybes, gyvybingumą, bendruomenių įsipareigojimus, siekiant ją išsaugoti įvairiais lygmenimis. Tuo atveju taip pat pildoma

vertybės paraiškos anketa, kurioje atskleidžiama tradicija konkrečioje vietovėje, areale, regione, paraiška taip pat svarstoma ekspertų komisijos – tradicijos vertinimo procesas iš esmės toks pats. Šiuo klausimu LNKC galėtų pakonsultuoti. Tačiau, L. Sungailienės nuomone, plateliškių Užgavėnių tradicija galėtų būti fiksuojama ir kaip atskira vertybė, nes čia ji pasižymi ganėtinai skirtingais bruožais negu Kurtuvėnuose – būtent Plateliams būdingos unikalios medinės kaukės ir jų gamybos, populiarinimo tradicija. O dėl paraiškų teikimo nuo EKGJ ji taip pat suabejojo, nes UNESCO fokusuoja dėmesį į bendruomenes, tad EKGJ šiuo atveju nėra tinkamas teikėjas.

V. Griškevičienė priminė, kad LNKC organizuojami nematerialaus kultūros paveldo seminarai yra labai vertingi ir čia galima gauti visą informaciją dėl paraiškų Sąvadui teikimo.

NUTARTA:

1. Pasiūlyti Žemaitijos regioninei etninės kultūros globos tarybai tiesiogiai konsultuotis su LNKC dėl paraiškų teikimo Sąvadui ir galimybių išplėsti geografinę aprėptį bylose dėl jau įrašytų vertybių.

2. Paskatinti plateliškius teikti atskirą paraišką dėl Užgavėnių tradicijos.

2. SVARSTYTA. LKT finansuojami 2023 m. programos „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas" projektai.

D. Urbanavičienė priminė EKGJ nariams atsiųstą Lietuvių etninės kultūros draugijos (toliau – LEKD) raštą, adresuotą ir LKT nariams, kuriame pateikta išsami LEKD teiktų projektų vertinimo analizė, reikalaujant iš naujo įvertinti šiuos projektus, nes jie nepagrįstai buvo įvertinti itin žemais balais ir dėl to negavo LKT rėmimo 2023 metams. Jai pavyko su LKT nare išsiaiškinti, kad nors LKT projektų teikimo gairėse nėra įrašyta, tačiau projektų teikėjai gali teikti apeliacijas ir reikalauti paraiškas persvarstyti, tuomet gana dažnai atsitinka, kad LKT sprendimą pakeičia. Jei nepavyksta per apeliaciją, kai kurie pareiškėjai kreipdavosi į teismus ir kartais teismas patvirtindavo teisėtą reikalavimą skirti projektams finansavimą. D. Urbanavičienė pasiūlė teikti daugiau apeliacijų. O nuo EKGJ ji pasiūlė pakartoti daugelį pastabas iš ankstesnio pavasarį EKGJ rašyto rašto dėl „Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo" programos (toliau – EK ir NKP programa). Jos nuomone, šioje programoje įrašytas prioritetas „įsilieti į kitus kultūros sektorius ir (ar) inovacijas“ skiriant iki 10 balų yra diskriminacinis, nes toks prioritetas nustatytas tik EK ir NKP programai, kai kitos sritys turi vertinimo kriterijų „reikšmė savo sričiai“ skiriant net iki 20 balų. Todėl ji nemato kitos išeities, tik kreiptis į Konkurencijos tarnybą ar į Lygių galimybių tarnybą. Be to, šis prioritetas pažeidžia Etninės kultūros pagrindų įstatyme įtvirtintą nuostatą, kad valstybė pirmiausia remia autentiškas etninės kultūros formas.

L. Petrošienė informavo, kad yra LKT ekspertė ir turi nuo šio klausimo nusišalinti.

J. Rudzinskas paklausė, ar viskas išsemta dialoge su LKT. Gal yra vilčių susikalbėti?

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad EKG T jau tris metus teikia siūlymą atsisakyti šio prioriteto EK ir NKP programoje, bet to nepaisoma.. Tas pats siūlymas buvo pateiktas ir atliekant LKT užsakytą tyrimą, kuriame dalyvavo EKG T, LNKC ir dr. V. Tumėnas. Jokio atsakymo nėra. Šis klausimas buvo aptartas ir per susitikimą su Seimo Kultūros komiteto pirmininku, LKT ir KM atstovais, tačiau jokio atsakymo nebuvo.

J. Rudzinskas pasiūlė dar kartą kreiptis į LKT ir sulaukti atsakymo.

D. Urbanavičienė pritarė J. Rudzinsko siūlymui.

V. Griškevičienė paklausė, ar būtų susitikimų su LKT.

D. Urbanavičienė priminė, kad susitikimų būtų daug su ankstesnės kadencijos LKT, o su dabartine LKT pirmininke buvo kalbėtasi per minėtą susitikimą tarpininkaujant Kultūros komiteto pirmininkui.

J. Rudzinskas pastebėjo, kad Lietuvos tautodailininkų sąjunga jau kelis metus nėra gavusi paramos nė vienam projektui. Jo nuomone, reikia viską išsiaiškinti iki galo ir žengti ryžtingą žingsnį.

L. Sungailienė pritarė, kad pakartotiniai raštai reikalingi, tačiau vakar aptariant tyrimą dėl nematerialaus kultūros paveldo LKT pirmininkė pademonstravo aiškų nenorą bendrauti, jos pasisakymai demonstruoja UNESCO konvencijos nuostatų nežinojimą.

R. Astrauskas pastebėjo, kad rašte siūlymus ir argumentus reikėtų išdėstyti labai konkrečiai ir aiškiai

L. Senvaitytė pabrėžė etninės kultūros projektams skiriamų lėšų limitą. Jos nuomone, tai yra pagrindinė priežastis, kodėl geri projektai negauna finansavimo. Ji pritarė pastabai dėl prioritetų.

D. Urbanavičienė, remdamasi savo projektų teikimo patirtimi, pastebėjo ir tai, kad vertintojai neskaito priedų (viską surašyti į siauras projekto paraiškos formos grafą yra neįmanoma), be to, LKT paraiškų teikimo formoje norint atsispausdinti savo projekto suvestinę ji yra be priedų. Todėl vertintojai nesupranta projekte planuojamų darbų masto ir pobūdžio. Kita problema – vertinimai nepateikiami pagal atskirus prioritetus ir kriterijus, tik apibendrintas konsoliduotas vertinimas, kuris kartais nekoreliuoja su skirtais balais už vertinimo prioritetus ir kriterijus. Dar ji pastebėjo, kad per paskutinį LKT konkursą laimėjo projektai, kuriuos pateikė etninės kultūros srityje nelabai kompetentingi pareiškėjai.

V. Griškevičienė priminė, kad iki gruodžio 18 d. LKT vykdo internetinę apklausą, EKG T nariai gali sudalyvauti apklausoje.

D. Urbanavičienė išskyrė svarbiausius LKT adresuojamus siūlymus, kurie turėtų atsirasti rašte: 1) šalinti įsiliejimo į kitus sektorius ir (ar) inovacijas prioritetą; 2) atskirti vien Nematerialaus kultūros paveldo programą, kuri būtų atvira visai Lietuvai, o etninę kultūrą grąžinti į kultūros ir meno sritis; 3) sukurti atskirą programą „Tęstiniai etninės kultūros renginiai“, iš kurios būtų remiami svarbiausi etninės kultūros festivaliai, nes nuo 2022 m. šie festivaliai neberemiami pagal programą „Strateginis

tarptautinių renginių finansavimas“, o perėjus festivalių paraiškoms į EK ir NKP programą jiems skiriama daugiau kaip pusė visų šios programos lėšų (tai sumažina kitų projektų galimybes gauti paramą); 4) didinti etninės kultūros ir NKP projektų finansavimą, NKP programai skiriant ne mažiau kaip 200 000 eur, Etninės kultūros tęstinių renginių programai – ne mažiau kaip 200 000 Eur, taip pat Etninės kultūros sričiai ne mažiau kaip 200 000.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad yra neaišku, kaip LKT parenkami ekspertai, susidaro įspūdis, kad etnokultūrinius projektus vertina ekspertai, visai neišmanantys etninės kultūros. LKT narė tvirtino, kad ekspertai parenkami pagal kažkokį algoritmą, o LKT nariai vertinime net nedalyvauja. Reikėtų siūlyti tobulinti vertinimo sistemą, kad etninės kultūros projektus vertintų etninės kultūros žinovai.

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad kai kurie pagal EK ir NKP programą LKT finansuoti renginiai tik maža dalimi pasižymi etnine kultūra, kai tuo tarpu visa Rasos šventė Verkiuose yra etnokultūrinė. Kaip to ekspertai nemato? Ji pastebėjo, kad Rasos šventės projekto konsoliduotas vertinimas yra labai teigiamas (tik vienintelė pastaba – skirti daugiau dėmesio inovatyvumui), bet mažai balų skirtą už minėtą prioritetą ir kultūrinę meninę kokybę. Tad kodėl jis nefinansuotas?

D. Urbanavičienė pritarė, kad koreliacijos tarp vertinimo teksto ir vertinimo balų nėra.

J. Rudzinskas pastebėjo, kad didžiausia problema yra prioritetai.

J. Vaiškūnas pritarė, kad svarbiausia šalinti įsiliejimo į kitus sektorius ir inovacijas prioritetą. Reikėtų siūlyti radikaliai priešingą prioritetą – naudoti kuo mažiau inovacijų.

D. Urbanavičienė dar kartą priminė, kad Etninės kultūros įstatyme nurodoma, kad valstybė remia autentiškas etninės kultūros formas.

L. Sungailienė pasiūlė pasitelkti nuostatą iš UNESCO konvencijos, kurioje teigiama, kad būtina pagarba kultūrų įvairovei ir žmonių kūrybingumui. Būtent kūrybingumas gali apimti inovacijas, jeigu jų taip labai norima. Ji atkreipė dėmesį ir į tai, kad kai kurie iš EK ir NKP programos šiemet finansuoti festivaliai turi bilietų sistemą.

D. Urbanavičienė priminė, kad jau ankstesniame EKG T rašte buvo pastebėta problema, jog LKT finansavimą skiria nepriklausomai nuo to, ar festivalio programą sudaro komerciniai, ar nekomerciniai renginiai – EKG T siūlė didesnę paramą teikti nemokamiems renginiams.

L. Sungailienė pastebėjo, kad komerciniuose renginiuose dalyvavę žmonės turi labai prieštaringų nuomonių dėl etninės kultūros dalies kokybės.

N. Balčiūnienės nuomone, tikrieji etnokultūriniai projektai yra sąmoningai žlugdomi.

L. Sungailienės nuomone, etnokultūros žmonės galėtų boikotuoti konkursą – išvis nebeteikti jokių paraiškų.

S. Daugirdienės nuomone, ankstesnis EKG T raštas buvo tobulai parašytas. Galima juo remtis ir dabar. Tačiau ji atkreipė dėmesį, kad jokiose programos taisyklėse nėra parašyta, kad konkurse

negali dalyvauti komerciniai renginiai ar kad jie turėtų būti kitaip vertinami. Bendrai žiūrint, mokamas festivalis nėra blogesnis. Ji taip pat pastebėjo, kad būdama LKT ekspertė nevertina etnokultūrinių projektų, nes pati yra teikėja (pavesta vertinti tik stipendijų skyrimą). Ji pasiūlė reikalauti, kad komentarai būtų teikiami skiriant balus prie kiekvieno vertinimo kriterijaus.

J. Vaiškūno nuomone, jeigu norime, kad aukštesnius balus gautų nemokami renginiai, reikia tai nustatyti prioritetuose. Prioritetas turėtų būti nemokami renginiai. Tačiau tai yra svarstytinas klausimas. Kitas dalykas – jeigu yra taip, kad etninės kultūros atstovai, teikiantys paraiškas, nedalyvauja vertinime, vadinasi, vertinime nedalyvauja nė vienas etninės kultūros lauko atstovas. Taip būti negali. Jie turėtų nusišalinti tik nuo savo projekto.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį ir į tai, kad labai skirtingomis sąlygomis dirba biudžetinių įstaigų ir visuomeninių organizacijų žmonės. Gal visuomeninėms organizacijoms, asociacijoms taip pat turėtų būti kažkoks palengvinimas.

J. Rudzinsko nuomone, nekomercinės veiklos rėmimas yra labai svarbu, nes tai sudaro sąlygas išgyventi labai svarbiems dalykams.

L. Sungailienė pritarė, kad reikia pabrėžti, jog nemokami renginiai skatina prieinamumą visoms amžiaus ir socialinėms grupėms, o užtikrinti tokį prieinamumą skatina ir UNESCO konvencija. Šia konvencija galime remtis daug kur, nes valstybė yra įsipareigojusi laikytis jos nuostatų. Kita vertus, galima užduoti klausimą, kaip LKT padeda įgyvendinti Kultūros ministerijai kultūros politikos strategiją, kokią atsakomybę jie prisiima. Jos nuomone, šių metų projektų vertinimai rodo labai didelę nekompetenciją, UNESCO konvencijos neišmanymą, tikrai akivaizdu, kad tam tikros projektų vietos yra tiesiog neskaitomos.

D. Urbanavičienė dar kartą paklausė, ar Taryba pritaria siūlymams: 1) sukurti atskirą Nematerialaus kultūros paveldo programą, kuri būtų atvira visai Lietuvai, o etninę kultūrą gražinti į sritis; 2) svarbiausių etninės kultūros festivalių finansavimui sukurti atskirą programą „Tęstiniai etninės kultūros renginiai“.

L. Sungailienė pritarė ir pridūrė, kad būtina reikalauti didesnės sumos.

D. Urbanavičienės nuomone, rašte galima pastebėti, kad etninių kultūros festivalius išmetus iš festivaliams skirtos programos, iš šios programos į EK ir NKP programą turėtų būti perkelti ir pinigai. LKT teiginys, kad lėšos etninei kultūrai auga, yra labai abejotinas.

L. Sungailienė pasiūlė rašte remtis vakar pristatyto tyrimo išvadomis, kurios yra analogiškos.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad į 10 Lietuvos regionų skirtą programą suplaukia visų sričių projektai ir šiai Tolygios kultūros raidos programai skiriami tik 3 milijonai. Ji pastebėjo ir tai, kad kai kurių projektų autoriai savo projektus nurodo, kai etninės kultūros srities, tačiau išties jie su etnine kultūra neturi nieko bendro.

L. Sungailienė paklausė, kokių naujovių galima laukti keičiantis LKT regionų taryboms.

V. Griškevičienė atsakė, kad LKT regioninės tarybos jau yra patvirtintos. Atsižvelgiant į regionų specifiką vyko delegavimas ir į jas savo atstovus delegavo savivalybių tarybos (po vieną), LKT delegavo po 1 savo narį ir LKT konkurso būdu atrinko po kelis ekspertus, neturinčius sąsajų su regionu.

D. Urbanavičienė paklausė, ar yra reikalavimas regionų tarybų nariams turėti kompetenciją etninės kultūros srityje.

V. Griškevičienė atsakė, kad tokių specialiųjų reikalavimų nėra, tačiau regioninių tarybų sudėtyje tikrai yra specialistų išmanančių šią sritį.

Urbanavičienė padarė išvadą, kad nėra modelio, užtikrinančio etninės kultūros specialistų pakliuvimą į LKT regionines tarybas. Vadinasi, nėra ir jokių garantijų, kad etninės kultūros projektai regionams skirtoje programoje bus finansuojami. O LKT teigia, kad EK ir NKP programa turi būti uždaryta regionams, nes regionų etnokultūriniai projektai neva pakankamai finansuojami per regionams skirtą programą. Tai yra didžiulė problema.

J. Vaiškūnas pasiūlė pagalvoti apie Etninės kultūros fondo atgaivinimą.

D. Urbanavičienė atsakė, kad Lietuvoje yra pakeista fondų kūrimo sistema ir naujų fondų kurti neleidžiama. Ji pasiūlė priminti Estijos modelį: valstybė išdalina Kultūros fondo (LKT analogo) lėšas atskiroms kultūros ir meno sritims, kuriose lėšas skirsto tik tos srities specialistai, deleguoti iš tos srities institucijų ir organizacijų, tad nereiki per viešuosius pirkimus samdyti kažkokius papildomus ekspertus.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad Lietuvių kalbos komisija pati skirsto lėšas kalbos srities projektams, nors ji yra tokia pati ekspertinė organizacija, kaip EKG. Taigi, tai yra politinės valios klausimas.

D. Urbanavičienė pasiūlė apie tai kalbėti rytoj susitikime su Seimo nariais.

R. Astrauskas pritarė skirtingų problemų atskyrimui. Remdamasis savo patirtimi kaip LKT eksperto, jis pastebėjo, kad kiekvienas ekspertas tam tikra prasme globoja savo srities projektus. Tokiu būdu yra didelė konkurencija tarp sričių.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad kalbama apie senesnę laiką, kai nebuvo atskiros EK ir NKP programos. EKG reikalavo šios programos įsteigimo, tikėdamasi, kad joje projektus vertins tik etninės kultūros ekspertai, tačiau gavosi taip, kad programai buvo priskirti ne tik etninės kultūros ekspertai.

S. Urbonienė pasidalino savo kaip LKT ekspertės patirtimi. Ji pastebėjo, kad kai kurių sričių ekspertų ten labai trūksta ir tos srities projektų nėra kam vertinti. Tada paskiriamas artimos srities ekspertas. Ji paragino visus aplikuoti būti LKT ekspertais. Tačiau ji pati LKT eksperto pareigų atsisakė, nes krūviai buvo nepaprastai dideli: 160 paraiškų per 2 savaites.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad Estijoje jau seniai atsisakyta ekspertų samdymo pagal viešųjų pirkimų sutartį. Ekspertus siūlo institucijos, parinkdama labiausiai išmanančius žmones. Ji priminė,

kad prieš metus buvo pateiktas naujas LKT įstatymo projektas, kuriame visos aptartos problemos yra sprendžiamos. Galima siūlyti iš naujo pakelti šį projektą, nes iš esmės yra luošta visa sistema.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad S. Urbonienės pastaba atskleidžia esminę problemą – jeigu ekspertai yra tiek perkrauti, vadinasi, nėra kam gilintis į pateikiamus projektus.

D. Urbanavičienė priminė, kad šiemet projektus reikėjo pateikti žymiai anksčiau argumentuojant tuo, kad ekspertams būtų daugiau laiko vertinti. Bet tada pareiškėjai turėjo aukoti savo atostogas ir „verstis per galvą“. Nepaisant to, ekspertai atidžiai vis tiek neperskaitė.

L. Sungailienė atkreipė dėmesį į LKT skelbiamą informaciją, kad vertinimo procesas trunka kelis mėnesius, todėl tikrai keista, kad ekspertai tampa taip apkrauti. Galima pastebėti ir tai, kad tikrai geri etninės kultūros žinovai į ekspertus nepateko.

D. Urbanavičienės nuomone, tai yra LKT modelio luošumo pavyzdys.

NUTARTA:

1. Parengti raštą LKT pagal išsakytas pastabas, jį suderinant tarpusavyje el. paštu.
2. LKT reformos klausimą aptarti su Seimo nariais.

3. SVARSTYTA. Atmintinų Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos) ir Žirgo metų įgyvendinimo planai.

D. Urbanavičienė pakvietė patvirtinti parengtus atmintinų metų veiksmų planus, dar patobulinant jų struktūrą pagal schemą: 1) Viešinio darbai; 2. Pagrindiniai renginiai; 3) Kiti renginiai (jei reikia, juo galima dar smulkiau suskirstyti į šventes, parodas, edukacijas ir kt.); 4) Moksliniai tyrimai ir leidyba.

D. Urbanavičienė pasidžiaugė, kad šių planų rengimas labai įtraukė regionų žmones į pasiruošimo atmintiniams metams darbus: daug svarstyta, daug kas susidomėjo ir pasiūlė daug įvairių prasmingų priemonių.

V. Jocys pasiūlė tvirtinant šių atmintinų metų įgyvendinimo planus, įterpti pastabą, kad už renginių įvykdymą atsakomybę prisiima nurodyti organizatoriai.

L. Sungailienė pastebėjo, kad planai sudaryti iš savivaldybių pasiūlymų – vadinasi, šias priemones yra numačiusios savivaldybės, tad galima pasitikėti.

NUTARTA. Patvirtinti Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos) ir Žirgo metų įgyvendinimo planus, patobulinant struktūrą; galutinę redakciją suderinti el. paštu.

4. SVARSTYTA. 2023 metų EKGTV veiklos planas.

D. Urbanavičienė pristatė 2023 metų EKGTV veiklos plano projektą.

V. Griškevičienė priminė, kad būtina įtraukti Klaipėdos krašto susijungimo su Lietuva šimtmečio metų priemones.

V. Jocys pasiūlė patobulinti priemonės dėl vietovardžių išsaugojimo teisinėje bazėje formuluotę.

A. Daraškevičienė pasiūlė atsisakyti surengti naują konkursą skiltyje apie etninės kultūros plėtrą turizmo srityje.

NUTARTA. Pritarti 2023 metų EKGTV veiklos plano projektui, jį patobulinus pagal išsakytas pastabas (prisegama).

5. SVARSTYTA. Dalyvavimas LR Seimo laikinosios Pilietinio dalyvavimo ir bendruomeniškumo skatinimo grupės nuotoliniame posėdyje, skirtame savivaldybių ir bendruomeninių organizacijų įsitraukimui į etninės globos plėtrą klausimams.

D. Urbanavičienė informavo, kad Seimo laikinųjų grupių – Etno bičiulių ir Pilietinio dalyvavimo ir bendruomeniškumo skatinimo – pirmininkas Kęstutis Vilkauskas inicijuoja posėdį, skirtą etninės kultūros lauko problemoms aptarti. Ji pakvietė Tarybos narius dalyvauti. Pažadėjo pati pristatyti etnokultūrinio ugdymo, specialistų rengimo, etninės kultūros finansavimo ir etnografinių regionų savitumo išsaugojimo klausimus. Ji pakvietė V. Griškevičienę pasisakyti etnografinių regionų heraldikos klausimu. V. Šatkauskienė pasisakys dėl nematerialiojo kultūros paveldo strategijos ir kitų klausimų.

NUTARTA. Dalyvauti LR Seimo Etno bičiulių ir Pilietinio dalyvavimo ir bendruomeniškumo skatinimo grupių posėdyje ir išsakyti aptartas problemas.

6. SVARSTYTA. Siūlymai didinti Kultūros ministerijos skiriamų premijų už tradicinės kultūros puoselėjimą ir skleidimą skaičių, įsteigti Vyriausybės skiriamą Norberto Vėliaus premiją.

D. Urbanavičienė informavo, kad dalyvauja KM Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo taryboje (pirmininkė Milda Valančiauskienė). Pernai buvo nutarta išplėsti premijos už tradicinės kultūros apibrėžtį, apimant nuopelnus ir už nematerialiojo kultūros paveldo saugojimo darbus. Todėl šiemet buvo labai daug paraiškų (15), kandidatai – labai daug nuveikę. Komisija galvoja, kad šios srities premijų yra per mažai (tik 3). Ji pasiūlė steigti Vyriausybės skiriamą vardinę – Norberto Vėliaus premiją už mokslinius pasiekimus, etninės kultūros tyrimus ir pan.

R. Astrauskas pritarė, tačiau paklausė, ar ji nesidubliuotų su J. Basanavičiaus premija.

N. Balčiūnienė suabejojo, ar turi būti išskirti nuopelnai mokslo srityje.

V. Jocys pritarė vardinei premijai, pasiūlė dedikuoti ją jaunajai kartai.

J. Vaiškūnas pasiūlė pagal amžių neskirstyti, nes tai gali būti suprasta kaip diskriminacinis aspektas. Jis pasiūlė skirti tiesiog už kraštotylinę veiklą.

D. Urbanavičienė pasiūlė iš esmės pritarti vyriausybės N. Vėliaus premijos steigimui, o už ką konkrečiai ji teikiama išdiskutuoti vėliau. Taip pat ji pasiūlė teikti siūlymą didinti KM premijų už tradicinės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą skaičių.

L. Sungailienė pastebėjo, kad šios premijos kandidatų skaičius išaugo dėl to, kad šiemet pirmą kartą buvo pakviesti paraiškas teikti ir folkloro ansamblių vadovai. Jos nuomone, bent vienos papildomos premijos reikėtų.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį ir į tai, kad labai skiriasi premijų dydžiai – premijos už etninę kultūrą yra gerokai mažesnės negu kitos. Tačiau, jos nuomone, svarbiausia pasiekti, kad premijų būtų daugiau. Pagrindinis argumentas – laukas tapo platesnis.

L. Sungailienė pasiūlė vėl pasiremti vakar pristatytu tyrimu, kuris taip pat patvirtina, kad etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo laukas nėra visai tapatus, todėl ir nematerialaus kultūros paveldo įjungimas į premijos apibrėžtį, dalyvių skaičių tikrai padidina. Tad tikrai reikalinga skirti daugiau premijų.

NUTARTA:

1. Inicijuoti Vyriausybės Norberto Vėliaus premijos steigimą;
2. Siūlyti Kultūros ministerijai skirti 5 premijas už tradicinės kultūros puoselėjimą ir skleidimą.

7. SVARSTYTA. 2023-2025 m. Etninės kultūros globos tarybos strateginis veiklos planas ir 2023 m. Etninės kultūros valstybinės globos programos sąmata.

D. Urbanavičienė pristatė EKG T Strateginio veiklos plano 2023-2025 m. ir EKG T 2023 m. sąmatos (Etninės kultūros valstybinės globos programos) projektus ir pakvietė Tarybą juos patvirtinti. Ji pastebėjo, kad peržiūrėjus atlyginimų koeficientus, metinė sąmata padidėjo 13 000 Eur, tačiau atmetus atlyginimus ir komunalines paslaugas lėšų yra labai nedaug.

NUTARTA. Patvirtinti EKG T Strateginį veiklos planą 2023-2025 m. ir EKG T 2023 m. sąmatą pagal Etninės kultūros valstybinės globos programą.

8. SVARSTYTA. Vienkartinės pareiginės algos dydžio priemokos už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis skyrimas.

J. Rudzinskas pasiūlė pagal LR valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 6 straipsnį skirti pirmininkei vienkartinę pareiginės algos dydžio priemoką už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis.

NUTARTA. Pagal LR valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 6 straipsnį skirti EKG T pirmininkei D. Urbanavičienei vienkartinę pareiginės algos dydžio priemoną už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė

**ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBOS
 2023 M. KALENDORINIS VEIKLOS PLANAS**

Tema	Darbas	Terminas
1. EKGT strateginis veiklos planas	1.1. Tarybos 2022–2024 m. strateginio veiklos plano įgyvendinimo analizė ir apibendrinimas	I ketvirtis
	1.2. Tarybos 2023–2025 m. strateginio veiklos plano ir Tarybos 2022 m. veiklos plano įgyvendinimo tvirtinimas	I ketvirtis
2. Etninės kultūros integravimas į kultūros politikos ir kitus teisės aktus	2.1. Etninės kultūros integravimo į savivaldybių strateginius planavimo dokumentus inicijavimas, vertinimas ir stebėseną	I-IV ketvirčiai
	2.2. Rekomendacijų savivaldybėms dėl etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo rengimas (kartu su LNKCC, KM, LSA pagal Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmų planą (toliau – KP) 1.2.3 uždavinį)	I–II ketvirčiai
	2.3. Siūlymų dėl Vietos savivaldos įstatymo pataisų teikimas (siekiant įrašyti savivaldybėms valstybės deleguotą funkciją dėl etninės kultūros valstybinės globos)	I-II ketvirčiai
	2.4. Siūlymų dėl etninės kultūros integravimo į Kultūros politikos pagrindų įstatymą ir kitus bendrąją kultūros politiką reglamentuojančius teisės aktus teikimas	Pagal aktualų poreikį
	2.5. Siūlymų teikimas dėl Muziejų įstatymo naujos redakcijos projekto tobulinimo	Pagal aktualų poreikį
	2.6. Siūlymų dėl etnografinių regionų heraldikos įteisinimo teikimas	Pagal aktualų poreikį
	2.7. Siūlymų dėl konkursinio etninės kultūros finansavimo modelio tobulinimo rengimas ir teikimas	I–IV ketvirčiai
	2.8. Siūlymų dėl atmintinų dienų statuso suteikimo tradicinėms kalendorinėms šventėms rengimas ir teikimas	I–III ketvirčiai
	2.9. Siūlymų teikimas dėl Lietuvos profesijų klasifikatoriaus papildymo etnokultūrinėmis profesijomis	Pagal poreikį
3. Su etninės kultūros plėtra susijusių atmintinų metų įgyvendinimo koordinavimas, sklaida ir	3.1. Aukštaitijos atmintinų metų priemonių įgyvendinimo koordinavimas, sklaida ir stebėseną	I–IV ketvirčiai
	3.2. Dzūkijos (Dainavos) atmintinų metų priemonių įgyvendinimo koordinavimas, sklaida ir stebėseną	I–IV ketvirčiai
	3.3. Žirgo atmintinų metų priemonių įgyvendinimo koordinavimas, sklaida ir stebėseną	I–IV ketvirčiai

stebėseną, svarbių datų pažymėjimo inicijavimas	3.4. Klaipėdos krašto atmintinų metų priemonių įgyvendinimas, sklaida ir stebėseną	I–IV ketvirčiai
	3.5. Baltų vienybės dienos renginių organizavimo Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Suvalkijos (Sūduvos), Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos regionuose bei etninėse lietuvių žemėse inicijavimas, viešinimas	III ketvirtis
4. Etnografinių regionų globa	4.1. Diskusijos su Vidaus reikalų ministerija dėl etnografinių regionų įtraukimo į regioninę politiką surengimas	I–II ketv.
	4.2. Rekomendacijų dėl etnoregioninės tapatybės ugdymo centrų kūrimo ar stiprinimo parengimas (pagal KP plano 1.4.3 uždavinį)	I–II ketvirčiai
	4.3. Konferencijos savivaldybių vadovams dėl etninės kultūros reikšmės, svarbos ir stebėsenos savivaldybėse surengimas	III–IV ketv.
	4.4. Etninės kultūros reiškinių sklaidos etnografiniuose regionuose stebėseną (pagal KP plano 1.4.3 uždavinį)	I–IV ketvirčiai
	4.5. Duomenų apie etnografinių regionų ypatybes suvestinės tobulinimas ir sklaida	I–IV ketvirčiai
	4.6. Naujos kadencijos regioninių tarybų sudarymas	II ketvirtis
5. Etninės kultūros ugdymo, studijų ir mokslo plėtra	5.1. Atnaujintos Etninės kultūros bendrosios programos (1–12 klasėms) viešinimas ir skatinimas įgyvendinti etninės kultūros ugdymą plėtojančiose mokyklose	I–IV ketvirčiai
	5.2. Kultūros ir kitų specialistų (apimant pedagogus) kompetencijų tobulinimo etninės kultūros srityje bendrųjų gairių parengimas (kartu su ŠMSM pagal KP plano 1.3.6 uždavinį)	I–III ketvirčiai
	5.3. Lietuvos moksleivių etninės kultūros olimpiados organizavimas ir rezultatų analizė (pagal KP plano 1.4.4 uždavinį kartu su ŠMSM, LMNŠC), seminaro Olimpiados rengėjams organizavimas	I–IV ketvirčiai
	5.4. Etninės kultūros pedagogo garbės ženklų įsteigimas, apdovanojimo veiklų organizavimas	I–IV ketvirčiai
	5.5. Etninės kultūros specialisto apibrėžties, jų rengimo būklės ir poreikio analizė	I–III ketvirčiai
	5.6. Poreikio sugrąžinti etnologijos ir folkloristikos studijų kryptį į Studijų kryptių sąrašą aktualizavimas valstybiniu lygmeniu	I–IV ketvirčiai
	5.7. Siūlymų dėl Mokslo ir studijų įstatymo tobulinimo siekiant užtikrinti lituanistikos prioritetą teikimas	III–IV ketvirčiai

6. Tautinio paveldo produktų įstatymo įgyvendinimas	6.1. Siūlymų tobulinti Tautinio paveldo produktų įstatymą ir kitus tautinio paveldo produktų sertifikavimą reglamentuojančius teisės aktus teikimas, dalyvavimas sprendžiant Tautinio paveldo produktų įstatymo įgyvendinimo klausimus	Pagal aktualų poreikį
	6.2. Siūlymų teikimas VšĮ „Kaimo verslų ir rinkų plėtros agentūra“ dėl informacijos apie sertifikuotus tradicinius dirbinius sklaidos didinimo	I–II ketvirčiai
	6.3. Siūlymų rengimas ir teikimas dėl tradicinių veislių gyvūnų įtraukimo į Lietuvos ūkinių gyvūnų genofondo sąrašą	I–II ketvirčiai
7. Etninė kultūra ir turizmas	7.1. Etninės kultūros įtraukties į Kultūros kelius Lietuvoje galimybių tyrimas, parengtos rekomendacijos (pagal KP plano 1.4.5 uždavinį)	I–IV ketvirčiai
8. Nematerialaus etnokultūrinio paveldo globa	8.1. Nematerialaus kultūros paveldo vertybių, įrašytų į UNESCO reprezentatyvų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą (nuo 2001 m.) ir į Nematerialaus kultūros vertybių sąvadą (nuo 2017 m.), fundamentinių ir taikomųjų tyrimų (atliktų 2001–2021 m.) sąrašo sudarymas (kartu su LNKC pagal KP plano 1.3.1 uždavinį)	I–III ketvirčiai
	8.2. Užsienyje saugomų lietuvių folkloro garso įrašų ir archyvinių dokumentų fondų sąrašo sudarymas ir viešinimas (kartu su LMTA ir LLTI pagal KP plano 1.3.1 uždavinį)	III–IV ketvirčiai
	8.3. Diskusijų dėl nematerialaus kultūros paveldo archyvų teisinės apsaugos organizavimas ir siūlymų teikimas	I–II ketvirčiai
	8.4. Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybių, įtrauktų į UNESCO reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus paveldo sąrašą – kryždirbystės ir kryžių simbolikos bei polifoninių dainų „Sutartinių“ – tradicijų išsaugojimo veiksmų planų, kuriais užtikrinamas šių vertybių tęstinumas ir sklaida, parengimas (kartu su KM, LNKC, LNUKS, LNMMB, savivaldybėmis pagal KP plano 1.4.1 uždavinį)	III–IV ketvirčiai
	8.4. Siūlymų dėl teisinės bazės tobulinimo siekiant Lietuvos vietovardžių išsaugojimo teikimas	I–III ketvirčiai
9. Etninės kultūros sklaida viešosiose erdvėse ir žiniasklaidoje	9.1. Bendradarbiavimas su SRTRF dėl paramos etninės kultūros leidiniams ir sklaidos priemonėms	I–II ketvirčiai
	9.2. Bendradarbiavimas su LRT ir regionine žiniasklaida dėl etninės kultūros sklaidos	I–IV ketvirčiai
	9.3. Nematerialaus kultūros paveldo sklaidos žiniasklaidos priemonėse kiekybinis ir kokybinis tyrimas (pagal KP plano 1.4.2 uždavinį)	II–IV ketvirčiai
	9.4. Lietuviškos muzikos ir simbolikos sklaidos per tradicines kalendorines šventes viešosiose erdvėse inicijavimas, stebėseną	I–IV ketvirčiai
	9.5. Etninės kultūros sklaida EKG T svetainėje ir	I–IV ketvirčiai

	socialiniuose tinkluose	
10. Etninės kultūros ir jos puoselėtojų prestižo visuomenėje kėlimas	10.1. Siūlymų teikimas dėl Nacionalinės Jono Basanavičiaus premijos teikimo, laureato ir jo darbų viešinimas	I ketvirtis
	10.2. Siūlymų teikimas dėl premijų skyrimo už etninės kultūros plėtrą	I–IV ketvirčiai
	10.3. Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo svarbos visuomenei indekso vertinimo metodikos parengimas (kartu su LNKC pagal KP plano 1.4.2 uždavinį)	III–IV ketvirčiai
	10.4. Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srityje veikiančių organizacijų sąvado sudarymas (kartu su LNKC pagal KP plano 1.2.4 uždavinį)	III–IV ketvirčiai
11. Lietuvių etninės kultūros globa bei plėtra užsienyje	11.1. Diskusijos dėl etninės kultūros būklės užsienio lietuvių bendruomenėse vertinimo inicijavimas (bendradarbiaujant su LNKC, PLB, URM)	II–III ketvirčiai
	11.2. Bendradarbiavimas su lietuvių bendruomenėmis bei organizacijomis išeivijoje	Pagal poreikį
	11.3. Bendradarbiavimas su Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija bei kitomis lietuvių bendruomenėmis, ugdymo įstaigomis etninėse lietuvių žemėse	I–IV ketvirčiai